

Jak pyšni bývali Vídeňáci na svůj Práter! Napoleon I. byl řekl: „Kdybych mohl svým Pařížanům přinést tento les, Tuilerie bych za něj dal“ — a kdyby Vídeňák neznal z historie praničeho jiného, ten výrok Napoleonův zná. Je ale po slávě. Kde dříve šuměly věkovité duby, skřípají křemelitě silnice, kde jelen a srn větrili houštím, trčí opálené piloty, kde kypěly širé louky, rozkládají se celé kamené pouště — a dlážděná louka není po chuti ani Vídeňáku! Kvůli „světu“ přišel lid o svou radost.

Přece je posud Wurstelprater — malý díl velkého Prátru — ve sváteční dny navštíven hojně. Po celý ještě pondělek zapáchá ten boudami pokrytý kousek země jako nepropláchnutá maštal. Ale návštěvy ubývá nesmírně od téhodne k témdni, Vídeňáku není tu více volno. On sice sám zasedne k pivu a nehne se, ale ženě jeho není věru volno vedle té panský projížděné silnice, dcera nemá, kde by se s milencem prošla, a pro synáčka není tu ani jediného přístupného strůmku, z něhož by mohl zlomit vaz. Ba ani starý ohňostrojec Stuver nesmí zde provádět víc pekelné své umění. Je tomu nyní právě sto let, co praotec Stuver vypálil v Prátru první svůj velký ohňostroj, a pravnuk Stuver musil nadobro teď již sebrat své rachejtle a zůstavit místo Světové výstavě. Učinil to poctivě. I ten svůj historický malér, že pokaždé přšelo, když by byl právě něco peněz vybrat mohl, zůstavil výstavě. „Bravo, Stuver!“

Pro nás cizince má Wurstelprater přece dosti zajímavosti. Je to jarmark uvedený v systém. A co může jarmareční dřevěná bouda podat zábavy a „duševní“ rozkoše, podává zde úplně. Padesát hospod, nově zbudovaných, pyšní se starými jmeny U tichého pijáka, U myslivce, U zlaté kužel-

ky, jenže místo mile špinavých stolů nastala protivná bělost ubrusů a barvitost koberců, na něž si člověk netroufá ani dýmku vyklepat. — Drobná mládež, chce-li na příklad „na koníčky“ nebo na houpačku, má hned třicet „ringlšpílů“ na výběr. V jednom se krouží samí šimlíci, v druhém omnibusky, kočárky a kalešky, v třetím žirafy, sloni, lvi a tygři, v čtvrtém samé lokomotivky, v pátém vzpínající se naproti sobě koníčkové jakoby v turnaji atd. Houpačky mají formu benátských gondolí, pegasů zavěšených v řemení, andělů s nůšemi, kolíbek, balónů a ještě jiných tvorů. Mládež dorostlá pak baví se v^{střelnicích} střelnicích. V některé střelnici je přes sto terčů, co nejrozmanitějších, to se rozumí. Dáš-li klukovi, úřadujícímu „za scénou“, tři šestáky, trefíš mezi dvaceti výstřely dvacetkrát a bavíš se nevinně jako dítě. Zamíříš na zajíce a zajíc udělá kotrmelec a leží, na bubeníka a buben zavíří, na terč oponový — opona vyletí a za zvuků flautového kolovrátku tančí šest automatních párků, na holiče a ulítne mu hlava, na dráteníka a — vedle stojícímu jezovitovi vylítne z klobouku celé hejno čertů — pan kluk vzadu se zmýlil! Trulant! — smějou se nám, pojďme dál! —

K českému eskamotéři Krátkému Baschiku bychom měli právě tak čas, neboť „dnes jsou strašidla o páté“, jak stojí na ceduli. Ale poučme se raděj! Chcete do „Musea potvor“ nebo do „Zoologického ústavu Karwowski & Ceranke“? V museu byste tomu šestihlavému dítěti beztoho neuvěřili, ba ani snad tomu děvčeti „s andělskými křídly“, pojďme tedy do ústavu, kde se procházíme alespoň pod širým nebem.

Krásný ústav, bohatý, nelhu věru, tvrdím-li, snad že tu mají přes padesát slepic a zajisté ku třiceti králíkům, domácím sorty, ovšem! Také dva vlky tu mají — člověk by jim dal po krejcaru — a tři lišky, malé, odřené, ošumělé — pohnuti mustrujem v myšlénkách garderobu svou, nemáme-li doma něco starého.

Dále! — „Das Leben und Treiben der Lappländer-Polarmenschen im k. k. Prater.“ Zaplaťme krvavý peníz

a vstupme. Několik kluků dostane po pohlavku, musí vstát a my smíme usednout.

Svislé auditorium naproti malému jevišti; po celé místnosti líbezný smrad z nevydělaných koží. Na jevišti vztekají se právě dva v kůže zašití kluci; mají na nohou dlouhé, tenké sánky a těmi bubnují po prknech, že až uši bolí. To prý takhle jezdějí doma po sněhu. Také prý to ani nejsou kluci, nýbrž pan Klemme a pan Dowet, oba „ve své vlasti známí honci sobů“. Abychom se o tom přesvědčili, vezme vykladač, elegantní pán v černém fraku, do rukou sobí parohy, jde až do pozadí auditoria, pan Dowet po něm hodí provaz, jež vykladač zachytne, — pan Dowet táhne a vykladač běží s parohy u čela až na jeviště a bučí přitom — ale zrovna jako sob. Následují paní Karim s hotovými nitěmi ze sobích šlahů v ruce, jež „zrovna teď před námi upřede“, a vykladač sundá se stěny pestrý opasek, jež paní Karim „zrovna teď před námi zhotovila“. Nato přijde Kaisa a Stinna — snad ženského pohlaví, kdopak to ví, — a „předvádějí“ národní písně a tance. „Umí-li někdo ze vzácného panstva,“ začíná zas vykladač, „laponsky, rač na ně promluvit, oni budou radostí celí bez sebe dělat kotrmelce.“ Zrovna jsme se začali pro svou nevědomost studem červnat, když tu někdo vzadu začal „ňau-ňau-rau-lau“ a bylo to prý laponsky, a rozradostnění polární patrioti vskutku metají na připravených již kobercích kotrmelce. A proto již vystoupila slíčná Johna, „ve své vlasti nazývaná „naše Venuše“, vyzdvila ruce nad hlavu a začla odříkávat laponskou modlitbu k laponskému pánu bohu, že byl tento „tak hodný a nechal jim přijít do Vídně, kde je tolik dobrých lidí“. Poněvadž ale vykladač bere právě diskreční talíř do ruky, použijem posvátného okamžiku a jdem.

„Sem, pánové, sem! Co svět světem, nebylo pod sluncem nic takového — nic pod sluncem, povídám! Ježíš s apoštoly, císař Maxmilián, královna Isabela u papeže — vždyť to svět ještě neviděl! Napoleon I., Garibaldi, toho času v lékařském ošetřování, — a co nejdivnějšího přitom, ty péra, ty kolečka, každý se diví a vynadivit ani nemůže!

A pak — Sedan, to místo neštěstí, to místo slávy! Napoleon Třetí, císař Vilém, kníže Bismarck, bojiště pokryté raněnými, mrtvými, vždycky pláču, když se na to podívám! Vzácné panstvo, dva šestáky na první místo, kdo tolik nemá, dá jen jeden za místo druhé — já — já budu plakat také s ním!“ — Šlechtný člověk — a pak — vidět ty tři vlasy Bismarckovy na kolečkách! — — Chlap prolhaná! V celé boudě ani jediné kolečko nebo pérko, samé mrtvé voskové figury! —

„Co svět světem, jakživ nikdo neviděl takovou krásu!“ zní to najednou ze čtyř stran. Máme na vybranou: čtyry boudy a v každé z nich „nejkrásnější ženská tohoto světa“ — půjdem ke všem, ne? K Emílii, „der schönen Sächsin“, ke Katynce, „der schönen Polin“, k „la belle Lyonnaise“ i k třicentové Berlínačce Markétě, která zde je „krásnou Čerkeskou vom Kaukasus bei Rußland“. Veškeré dámy jsou strašně tučny. Říkáme dámám sice „pohlaví slabší“, ale —

*(doch) ist der Ausdruck allemal
wohl doch nicht ganz so recht —*

zpívá krásná Emílie a dodává:

*daß Gott in seiner allmacht Kraft
zuweilen starke Damen schafft —*

a ona to musí vědět, neboť ji stvořila boží všemohoucnost na půlpáta centu. — Emílie, la belle a Markéta umějí, ovšem s namáháním, ze sesle povstat a jedno lýtko ukázat, Katynka pak nechává na svých nadrech také železný půlcent tančit. Ale jen chvílku — „navečer už jsem umdlena, k snídani jsem lepší.“ —

Teď půjdem na všechn způsob do divadla Fürstova, neboť jsme ve Vídni, chcem slyšet nadávky na Čechy a to musíme předevsít zajít si do „školy lidu“, do některého divadla. Ale na cestě se zastavíme ještě u velocipédů — či u veločipédů, jak se tady říká.

Statečná bouda v kruhu. Právě dozněla veselá hudba, je přestávka. Z velocipédů slézají a na ně zas vylézají rozmanité osoby. Velocipédy jsou pevně zadělány tak, že kolo jich běží v prohloubené koleji. Kdo na nich sedí, tomu se mimovolně na klikách pohybují nahoru dolů ruce a nohy a zdá se, jako by sám stroj řídil.

Teď jsou velocipédy obsazeny. Na mnohých z nich sedí dámy, vesměs do červena rozehřáté, některé v toaletě elegantní, některé v šatech bílých a také s uniformními čepičkami bílými. Poslednější jsou velocipedistky najaté a jsou vesměs buclaty. Ale veškerým dámám, jak tak po mužsku v sedle sedí, je vidět sněhobílou punčošku až pod podvazek červený jak francouzská růže.

Hudba zní, kruh se začíná pomalu otáčet. Kliky se zdvihají, ruce, nohy s nimi. Ale ještě vše ujde — elegantní nějaký pohyb a dámské šaty jsou hned v dřívějším zaspořádku.

Avšak teď se hudba stává již vířivější, bubny znějí veseleji — kruh se točí rychleji a rychleji — ruce, nohy lítají — vždy chvatněji, vždy chvatněji — —

Kdo chce zavřít oči, může, není to zapovězeno.